

EL PAÍS

QUADERN.

CARTES DE PROP

Des de i per la literatura

Fa goig saludar l'aparició d'un llibre com 'Països de paper', escrit per un servidor tenaç de la literatura com Francesc Calafat

ENRIC SÒRIA | 23 ABR 2013 - 19:47 CET

1

Archivado en: [Literatura catalana](#) [Sant Jordi](#) [Fiestas autonómicas](#) [Comunidad Valenciana](#) [Comunidades autónomas](#) [Libros](#) [Literatura](#) [Fiestas](#) [España](#) [Cultura](#)

Milers de ciutadans van participar a Barcelona en la diada de Sant Jordi. / GIANLUCA BATTISTA

A Barcelona, dimarts passat feia un bon sol i un airet fresc, però agradable, que convidava a la passejada ociosa i a la indulgència ecumènica. Era el temps ideal per a la diada de sant Jordi, la festa dels llibres i les roses, i les rambles es van omplir de gom a gom de públic curios o desvagat. Tot i així, alguns llibreters es queixaven que les vendes no havien superat les de sant Jordis anteriors,

perquè aquest gremi és queixós per naturalesa, i ni amb el millor clima possible en tindria prou.

Algun motiu de queixa sí que en té, la gent del gremi, perquè és cert que les vendes de llibres van davallant any rere any. Potser per això, els editors s'entesten a promoure únicament el gènere amb més eixida, la narrativa, i els llibres denominats mediàtics –escrits, o almenys firmats, per gent famosa-. És una estratègia comprensible: promoure els llibres que ja es venen pot fer que es venguen més, i en temps de tribulació les apostes segures tenen més predicament que les dubtoses. Des del punt de vista comercial, res a objectar-hi. Amb tot, duta a l'extrem a què estem arribant, és una maniobra empobridora. La literatura és alguna cosa més que un negoci poregós que sobreviu a base de llibres d'autoajuda i novel·les d'impacte. Però els llibres que ningú editarà, acaben no escrivint-se.

Aquesta jivarització de l'espai literari no afecta només a la indústria editorial. Ara mateix, a Catalunya hi ha una curiosa polèmica sobre la vigència d'Espriu, articulada en termes exclusivament polítics. Com si la importància d'una obra literària s'haguera d'amidar en funció de consignes ideològiques i no d'enlluernaments estètics i morals. És simptomàtic, perquè vol dir que, també entre els nostres opinadors, la comprensió d'aquest regal per a la sensibilitat i la intel·ligència que és la literatura es redueix.

En un context així –més aviat depriment, o enfosquidor-, fa goig saludar l'aparició d'un llibre com *Països de paper*, escrit per un servidor tenaç de la literatura com Francesc Calafat. Fa més de tres dècades que Calafat es dedica a la crítica de llibres en el seu format més arriscat, que és el de la ressenya immediata publicada en la premsa, en primera línia de foc, per seguir amb una metàfora bèl·lica que hauria agradat a un altre crític tenaç, Josep Iborra. A hores d'ara, Calafat és el observador més veterà de la nostra trinxera literària. Ha dit la seua

setmana rere setmana en una pila de revistes i diaris, entre els quals aquest en què ara escric, i si no ha pogut parlar de tot el que han publicat els autors valencians, i en valencià, perquè és materialment impossible, dir que sí que s'ho ha llegit tot, i que porta airoso en el cap la literatura valenciana sencera (més bona part de la catalana general, i algunes altres), potser seria exagerat, però ben poc. *Països de paper* és un recull amanós i variat d'aquesta vasta producció crítica. Inclou la narrativa, per descomptat, però no descuida ni la poesia, ni l'assaig, ni el dietarisme, ni la reflexió més àmplia sobre el fet literari.

Francesc Calafat sap que el bon ressenyista ha de ser alhora perceptiu i humil, perquè li toca valorar per primera vegada una mena de coses que han costat molt de fer –hores d'il·lusió solitària i de perplexes perquisicions dins la traïdorena jungla de les paraules- i que busquen, com el missatge de la botella, l'atzarosa atenció del lector desconegut. El crític no pot ser ni fiscal ni advocat defensor. Ha d'intentar ser equànim i llegir sense prejudicis. Atendre al que diu el text, copsar-ne el sentit i les aspiracions, també els mancaments, i després comunicar el que ha entès als altres lectors. Per a ells, el ressenyista és el primer explorador d'un continent alié: orienta i assenyal. Si ho fa amb encert, és útil. A més d'encertat (almenys al meu parer), Calafat és honest i sap posar en relleu dissenys, intensitats, decaïments, troballes i destreses encara per polir: matisos subtils. Crec que és una sort que la literatura dispose al nostre país d'un explorador com aquest.

Francesc Calafat. / JESÚS CÍSCAR

Com tots els lletraferits vocacionals, Calafat no pot evitar fer-se les grans preguntes que no tenen resposta. Què és la literatura, al capdavant? Què fa que un gran llibre siga inoblidable? Per què ens atrapa? Per què sentim que ens ompli el món i ens l'enriqueix? L'autor no oblida que ell tampoc ho sap, que no ho sap ningú, i es mou per aquesta altra jungla amb una modèstia massa manifesta. En canvi, ens dóna el millor d'ell mateix quan s'acara amb els llibres d'un en un. Pot escriure articles perfectes com el que dedica a Baudelaire (per on es passegen Walter Benjamin i Georg Simmel com per París) i també sap traçar panorames amplis i minuciosos. *Països de paper* és un balanç en forma de mosaic dedicat a la literatura escrita i llegida al nostre país. No hi trobarem cap condemna i ben pocs dictàmens rotunds, però sí que hi podrem trobar orientació.